

اهمیت مشاوره تحصیلی و مواردی که در انتخاب مشاور تحصیلی باید در نظر گرفت

امیر حسین باقرپور

دانشجوی کارشناسی مشاوره، دانشگاه فرهنگیان حکیم ابولقاسم فردوسی

amirhossein.bagherpour1400@gmail.com

چکیده

بسیاری از دانش آموزان و والدین آن ها فکر می کنند نیازی به حضور مشاوره ندارند و حضور مشاور تحصیلی خصوصی تاثیری در پیشرفت آن ها ندارد. در این مقاله به نقش مشاور تحصیلی و این که مشاوره تحصیلی یک حرفه است و نیاز به تخصص دارد می پردازیم. مشاوره تحصیلی نه تنها مهم است بلکه امری ضروری است برای رسیدن به هدفان. در ادامه با ضرورت داشتن مشاوره تحصیلی آشنا خواهید شد. یک مشاور متخصص و خوب، با داشتن مهارت و صلاحیت علمی و حرفه ای تلاش می نماید تا با توجه به وضعیت و علاقه دانش آموز، نیاز او را بر آورده و با تلاش برای خودشناسی، مراجع و کسب بهترین راه و روش او را به نتیجه دلخواه خود برساند.

واژگان کلیدی: مشاور تحصیلی، روش های مطالعه، ضرورت مشاوره تحصیلی

مقدمه

مشاوره تحصیلی، تعیین تکلیف نمودن و تحمیل یک راه حل به دانش آموز نیست، بلکه یک نوع آموزش هنر یادگیری است به گونه ای که یک مشاور متخصص و خوب، با داشتن مهارت و صلاحیت علمی و حرفه ای تلاش می نماید تا با توجه به وضعیت و علاقه دانش آموز، نیاز او را بر آورده و با تلاش برای خودشناسی، مراجع و کسب بهترین راه و روش او را به نتیجه دلخواه خود برساند. از طریق مشاوره تحصیلی می توان توانایی ها و نیز محدودیت های دانش آموزان را شناخت و از امکانات موجود حداکثر استفاده را به عمل آورد. مشاور تحصیلی می تواند با شناسایی دقیق استعدادها و توانایی های دانش آموزان آنها را به سوی رشته تحصیلی مناسب راهنمایی کند. مشاور تحصیلی با همکاری معلم، خانواده و مسئولان مدرسه می تواند دانش آموزان را در جهت رفع مشکلات تحصیلی، خانوادگی روانی و تأمین ثبات عاطفی یاری داده و در نهایت، نیل به اهداف آموزش و پرورش را محقق سازد.

مشاوره تحصیلی

مشاور در لغت به معنای مشورت کننده می باشد. چگونه یک فرد به تنهایی می تواند مشورت کننده ذهن خودش باشد در حالی که مشورت در ارتباط با دیگران معنا می شود نه با خود فرد. ما انسان ها در بسیاری از قسمت های زندگی خود نیازمند کمک و راهنمایی از افرادی هستیم که دانش کافی در آن زمینه را داشته باشند تا بتوانند درست و اصولی به شما کمک کنند تا در آینده دچار مشکل نشوید. زیرا هر فردی به اندازه جهان بینی و تجربیات و مطالعاتش می تواند راهنمای خودش باشد و از یک جایی به بعد نیازمند کمک می باشد. در اینجا است که تاثیر مشاوره تحصیلی اهمیت پیدا می کند مشاوره تحصیلی، تعیین تکلیف نمودن و تحمیل یک راه حل به دانش آموز نیست، بلکه یک نوع آموزش هنر یادگیری است به گونه ای که یک مشاور متخصص و خوب، با داشتن مهارت و صلاحیت علمی و حرفه ای تلاش می نماید تا با توجه به وضعیت و علاقه دانش آموز، نیاز او را بر آورده و با تلاش برای خودشناسی، مراجع و کسب بهترین راه و روش او را به نتیجه دلخواه خود برساند. (فاضلی، 1383)

چرا باید مشاور تحصیلی داشته باشید؟

وقتی از مدرسه به خانه می آید. ابتدا تصمیم می گیرید که درس هایی که امروز در مدرسه یاد گرفتید را مرور کنید تا مطالب تدریس شده بهتر در ذهن شما بماند و خود را برای جلسه بعدی آماده می کنید. در هنگام مطالعه ناگهان متوجه می شوید که فردا امتحان دارید و درسی که در حال مطالعه آن هستید را رها می کنید و به سراغ خواندن درس که برای امتحان است می روید، برای اطمینان از این که چه کسی خوانده و چه کسی برای امتحان فردا آماده است به سراغ گوشی خود رفته و به دوستانتان پیام می دهید، مشغول پیام دادن به دوستانتان می شوید و خواندن برای امتحان فردا را فراموش می کنید. ممکن است بعد از اتمام صحبت با دوستانتان از اتاقتان خارج شوید و کمی تلویزیون تماشا کنید. (فاضلی، 1383) و ضرورت داشتن مشاوره در این قسمت مشخص می شود.

تاثیر مشاور تحصیلی برای دانش آموزان

همانطور که می بینید، یک برنامه اگر که اصولی نباشد و پیگیری منظم و مناسبی را در پی خود نداشته باشد، فقط باعث وقت کشی و از بین رفتن انرژی و زمان با ارزش شما شود. این مسئله ضعف در شما نیست، بلکه مسئله آن است که شما در این زمینه دانش کافی برای برنامه ریزی را ندارید، و این موضوع طبیعی است (نمی شود که در همه موضوعات دانش کافی داشت

و حرفه ای بود.) نقش شما به عنوان یک دانش آموز درس خواندن به صورت منظم و اجرای کامل برنامه ای است که مشاور تحصیلی برای شما تنظیم کرده است که باعث کاهش استرس برای امتحان و درس خواندن می شود. این فقط یکی از کوچک ترین مشکل های دانش آموزانی است که فکر می کنند خودشان می توانند به تنهایی به جای دوست و مدیر و معلم خودشان باشند، اینطوری امکان پذیر نیست. شما اگر خیلی هم آدم حرفه ای و قوی باشید باید بتوانید جای خودتان باشید و مسئولیت هایی که باید انجام دهید را به درستی پیش ببرید... هرکسی جای خودش را دارد و همه آدم ها برای انجام دادن مهم ترین کارهاشون به یک مشاوره که در واقع یه کارشناس حرفه ای در آن زمینه است نیاز دارند. و نقش مشاور تحصیلی در درس خواندن دانش آموزان در اینجا کاملاً مشخصی می شود. (ماشینی، 1395)

خصوصیات یک مشاوره تحصیلی خوب

مشاوره تحصیلی یک مربی انگیزشی و کاردان است که در هر مقطع تحصیلی که باشید شما را هدایت می کند. غیر از معلم و ناظم و مدیر و... این مشاور تحصیلی است که می تواند مهمترین درس های زندگی را به شما بدهد؛ اون فرد کسی است که شناخت شما را در مورد خودتان بیشتر و عمیق تر می کند؛ و شما می فهمید که چقدر قدرت دارید برای انجام کارهایی که دلتان می خواهد. مشاور چگونگی انجام کارها و افزایش تمرکز هنگام درس خواندن را به شما یاد می دهد تا شما با سختی آن راحت تر کنار بیاید؛ در عین سخت گیری هایی که می کند بی اندازه دلسوز است و هدفش در نهایت هدف شما است، یعنی موفقیت شما. و شما اهمیت داشتن یک مشاور تحصیلی خوب در رسیدن به هدفتان را حس می کنید.

ممنونم که تا انتهای این مقاله با ما همراه بودید، در این مقاله از ضرورت داشتن مشاور تحصیلی برای دانش آموزان صحبت کردیم، و تاثیر مشاور تحصیلی را برای دانش آموزان بیان کردیم، امیدوارم این مطالب برای شما هم مفید باشد، و اهمیت داشتن مشاوره تحصیلی را فهمیده باشید.

یک نکته را هم بگم، متاسفانه ما تو هر چیزی جنس تقلبی اش را هم داریم، شما باید در انتخاب خود فوق العاده هوشمند باشید که جنس تقلبی را با اصلش اشتباه نگیرید.

تکنیک ها و روش مطالعه صحیح

بسیاری از دانش آموزان با وجود سخت کوشی و ساعات مطالعاتی بالا، به دلیل نداشتن مهارت یادگیری و تکنیک های اساسی و لازم مطالعه، بازدهی بالایی نداشته و به نتیجه دلخواه خود نمی رسند. در نتیجه از پیشرفت باز می مانند و نمی توانند آنگونه که شایسته آنهاست، قدم بردارند و در نهایت در مسیر تحصیل دچار تزلزل و سستی می شوند .

برنامه ریزی مناسب

گاهی دانش آموز، روش مطالعه صحیح را می داند، اما در یک برنامه ریزی مناسب ناتوان است. این برنامه ممکن است با توانایی ها، شرایط، ویژگی ها و روحیات فرد سازگار نباشد، بنابراین اجرایی کردن آن ناممکن است و یا زمان و انرژی زیادی از فرد را بیهوده هدر دهد. ذوق و شوق ادامه تحصیل در این دانش آموزان به مرور زمان از بین می رود.

اهمیت مشاوره تحصیلی

مشاوره ی تحصیلی به جهت نقش مهمی که در موفقیت یا شکست دانش آموزان و دانشجویان در مسیر تحصیلی و شغلی خود ایفا می کند از اهمیت بسیار بالایی در نزد والدین و فرزندان شان برخوردار است.

اهداف مشاوره تحصیلی

بطور کلی اهداف مشاوره تحصیلی عبارت است از: هدایت تحصیلی، آموزش مهارت های مطالعه و یادگیری، حل مشکل افت تحصیلی، استرس و اضطراب امتحانات، رفع رفتارهای ناپهنجار، ارائه راهکار برای حل مشکلات روحی و روانی و در نهایت هموار کردن مسیر دانش آموزان برای موفقیت در تحصیلات. از طریق مشاوره تحصیلی می توان توانایی ها و نیز محدودیت های دانش آموزان را شناخت و از امکانات موجود حداکثر استفاده را به عمل آورد.

مشاور تحصیلی می تواند با شناسایی دقیق استعدادها و توانایی های دانش آموزان آنها را به سوی رشته تحصیلی مناسب راهنمایی کند. مشاور تحصیلی با همکاری معلم، خانواده و مسئولان مدرسه می تواند دانش آموزان را در جهت رفع مشکلات تحصیلی، خانوادگی، روانی و تأمین ثبات عاطفی یاری دهد. (مشاک، 1394)

وظایف مشاوران تحصیلی

- تعیین نمودن هدف مشخص و معین
- ایجاد حس خونسردی و آرامش در دانش آموز
- آموختن این نکته به دانش آموز که به حرف مردم اهمیت ندهد.
- بالا بردن و ارتقای اعتماد به نفس در دانش آموز
- ایمن آوردن به پیروزی در نتیجه تلاش
- حذف تمام موارد منفی در زندگی دانش آموز
- طراحی یک برنامه جامع و هدفمند درسی با توجه به وضعیت (تحصیلی، روحی، معنوی و ...) دانش آموز

نقش خانواده در مشاوره تحصیلی

بدون شک مشاور تحصیلی بدون توجه به خانواده ی دانش آموز و دانشجو موفقیت چندانی در امر مشاوره دانش آموزان خود کسب نخواهد کرد. خانواده و والدین نقش بسزایی در پیدایش افت تحصیلی یا موفقیت تحصیلی و شغلی آنها دارند. خانواده سرعت دانش آموز را در رسیدن به اهداف تحصیلی تنظیم می کند. خانواده های بدون انگیزه، بدون اطلاع و غیر فعال موجب کاهش سرعت دانش آموزان بااستعداد می شوند.

از این رو در فرآیند مشاوره تحصیلی، لزوم انجام مشاوره با والدین اهمیت خاصی پیدا می کند. مشاور تحصیلی خانواده را از ویژگی ها و استعدادها کمتر دیده شده ی فرزندشان آگاه می سازد و مهارت های لازم برای موفقیت او را به آنها می آموزد. مشاور همچنین به حل مسائل و مشکلات درون خانوادگی که می تواند باعث بروز افت تحصیلی دانش آموز شود، کمک بسزایی میکند.

مشاوره تحصیلی در مقاطع مختلف

مشاوره تحصیلی در دبستان

در دوره ی ابتدایی آنچه که مورد نیاز دانش آموزان در مشاوره تحصیلی دبستانی ها است، اطلاع یافتن درباره چگونگی پیشرفت و پیدا کردن نقاط ضعف دانش آموزان در زمینه رفتاری، درسی خصوصاً در موارد مختلف درسی و به منظور رفع مشکلات دانش آموزان است. برای اینکه راهنمایی در این دوره به شکل بهتری به دانش آموزان ارائه شود.

باید مطالعاتی درباره‌ی دانش آموزان انجام شود و سلامت و توانایی او مورد بررسی قرار گیرد. با بررسی عملکرد تحصیلی فرد (نمرات امتحانات) می‌توان این نکته را فهمید که هر کدام از دانش آموزان در چه قسمت هایی از دروس قوی، ضعیف و یا متوسط هستند، سپس آن‌ها را به گروه های مختلفی که وجوه اشتراک دارند تقسیم کرد. برای اخذ تصمیم در پاره‌ای موارد باید از اولیا دانش آموزان یا مسئولین مدرسه کمک گرفت.

مخصوصاً در زمینه تشکیل کلاس های تقویتی یا گرفتن معلم خصوصی برای کمک به دانش آموز در راه شناخت حروف، خواندن، نوشتن و حساب کردن. اما خود دانش آموز نیز باید در این زمینه فعال باشد تا بتواند راهنمایی های ارائه شده را در تنظیم برنامه های درسی و گذراندن اوقات فراغت به کار گرفته و به آن عمل کند.

مشاوره تحصیلی دوره اول متوسطه

در این دوره دانش آموز نیاز به مشاوره انتخاب رشته دارد که باید با دادن راهنمایی های لازم توسط اولیا مدیران معلمان و مشاوران دورنمای انتخاب رشته برای ورود به دوره های بعدی تحصیلی به وی ارائه شود. بنابراین باید در مورد رشته های تحصیلی آموزش دوره دوم متوسطه و ضوابط ورود به هر یک و ارتباط هر یک از رشته های تحصیلی دانشگاهی و ارتباط این رشته ها با مشاغل مختلف جامعه اطلاعات جامع و دقیقی به دانش آموزان ارائه شود.

5

خود شناسی از نظر شناخت علایق استعدادها و خصوصیات شخصیتی که بتواند بر اساس آن در دوره های بعدی تصمیم گیری کند، نیز از جمله نیازهای دانش آموزان این دوره است. بعضی از دانش آموزان دوره های اول متوسطه بنا به دلایلی مایل و یا قادر نیستند که به ادامه تحصیل بپردازند تا وارد دوره دوم متوسطه شوند. این گروه از دانش آموزان نیازمند کسب اطلاعات شغلی هستند. در این زمینه مشاور ضمن آشنا کردن دانش آموزان با امکانات شخصی و خانوادگی شان برای دیدن دوره های کار آموزی آنها را راهنمایی می کند.

راهنمای تحصیلی در دوره دوم متوسطه:

هدف عمده خدمات راهنمایی در دوره متوسطه شامل ارائه اطلاعات لازم درباره ی محیط فیزیکی مدرسه برنامه درسی متعدد، دروسی که در هر سال ارائه می شود شرایط و ضوابط لازم برای قبول شدن و فارغ التحصیلی از دبیرستان ارزش گذاری برای ادامه تحصیلات فرصتها و شرایط ورود به دوره های تحصیلی بعد از دبیرستان است. مشاور مسولیت دارد با آگاهی دادن به دانش آموزان در زمینه های شخصی تحصیلی شغلی آنها را توانمند سازد تا قادر باشند تصمیم های مناسبی بگیرند.

ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه انتخاب رشته

رتبه نخست رشته علوم تجربی در آزمون سراسری نودوپنج؛ دانشجوی رشته مهندسی برق دانشگاه شریف بود. متأسفانه تحقیقات نشان داده است که اغلب انتخابهایی که دانش آموزان در زمینه رشته تحصیلی خود در مقطع مدرسه و نیز رشته دانشگاهی خود انجام می دهند عاری از هر گونه دلیل منطقی و اطلاعات مناسب است.

معیارهایی که دانش آموزان در چنین مواردی برای انتخابهای خود برمی‌گزینند ملاکهایی کاذب و نامناسب و اساساً بر اساس انتخابهای دیکته ی شده ی اطرافیان است به همین دلیل یک مشاور تحصیلی آگاه و حرفه ای می تواند به دانش آموز در انتخاب رشته دانشگاهی منطبق با استعدادها و خواسته های او کمک شایانی نماید .

فاکتورهایی که در انتخاب مشاور باید به آن توجه داشته باشید

صرفه جویی در هزینه ها

بسیاری از خانواده‌ها و دانش آموزان، مشاوره تحصیلی را در واقع هزینه ای بیهوده می‌پندارند و فکر می‌کنند این زیاد درسا خواندن است که موفقیت را در پی دارد. در صورتی که یکی از ویژگی های داشتن یک مشاور تحصیلی مناسب این می‌باشد که دانش آموز را از سرگردانی در میان انبوهی از تبلیغات محصولات و کلاس‌های آموزشی بیرون آورد. در واقع باعث میشود تا دانش آموز در انتخاب منابع عملکرد درستی داشته باشند و از صرف هزینه های اضافی و گیر افتادن در دام کسانی که هدفشان تنها سودجویی و کسب فروش بیشتر محصولات است نیفتد.

ندادن برنامه ی درسی مشترک

در صورتی که میخواهید یک مشاور تحصیلی مناسب انتخاب کنید حتماً در این موضوع دقت کنید که مشاور تحصیلی شما به تمامی دانش آموزانش برنامه‌ی یکسانی ندهد. در صورتی که این طور باشد مشخص میشود که مشاور شما برای شما زمان کافی را نمیگذارد. در واقع حتی اگر در ابتدای کار برنامه ها مشترک بود بعد از گذشت مدتی از زمان مشاوره نباید برنامه های اشخاص با یکدیگر یکسان باشد.

پیگیر بودن

پیگیر بودن مشاور نیز بسیار مهم می باشد. سعی کنید با مشاور تحصیلی کار کنید که حداقل در بازه های زمانی کوتاه با شما در تماس باشد و شما را فراموش نکند. مشاور خوب کسی است که از شرایط های فردی تک تک دانش آموزانش آگاهی داشته باشد.

برنامه های درسی کوتاه مدت

یک برنامه درسی برای مدت زمان طولانی مناسب نمی‌باشد. یک برنامه ریزی مناسب باید بر اساس شرایط دانش آموز و زمان بندی او با نزدیک شدن به امتحانات، کنکور و... متغیر باشد. همچنین مشاورانی که برنامه های درسی بلند مدت میدهند باعث میشود که ارتباط بین مشاور و دانش آموز از بین برود. و این موضوع به شدت در نتیجه ی دانش آموز تأثیر گذار است. در واقع مشاور شما باید در دسترس باشد که در صورتی که شما به مشکلی برخورد کردید بهترین راهکار را به شما بدهد. اگر این اتفاق بیفتد دانش آموز میتواند با کیفیت مطالعه کند.

تسلط به مباحث انگیزشی

یکی از مهم‌ترین مهارت‌های مشاور تحصیلی دادن امید و انگیزه برای ادامه‌ی کار به دانش آموزان است. در صورتی که دانش آموز از لحاظ انگیزشی دچار مشکل شد مشاور باید بتواند بر روی دانش آموز تأثیر بگذارد و بتواند انگیزه ی ادامه‌ی کار را در دانش آموز ایجاد کند.

منابع

- فاضلی، عصمت. (1383). تاثیر مشاوره در پیشرفت تحصیلی دانشجویان. پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، 10(1-2) (31-32)، 90-61.
- ماشینی، جمیله. (1395). عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی. مرکز اطلاعات علمی (مجازی)، 1(1)، 107-92.
- داورپناه، ابوسعید، و نصرت فلاح، علی. (1395). تاثیر آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر بهبود مهارت های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر. مشاوره کاربردی، 6(2)، 52-41.
- سامری یار، مریم، رازدا، میکائیل، و همت یار، میربشیر. (1399). تاثیر آموزش مهارت های تحصیلی بر انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی در درس ریاضی. پژوهش در آموزش علوم ابتدایی، 2(3)، 61-50.
- مشاک، مریم. (1394). بررسی وضعیت موجود و مطلوب مشاوره تحصیلی در مدارس و ارائه راهکارهایی جهت توانمندسازی مشاوران. کنفرانس افق های نوین در علوم انسانی آینده پژوهی و توانمندسازی.